

Příroda bez hranic

aneb

**pozice české ochrany přírody v
kontextu evropského a světového
přístupu**

(možné přístupy jako inspirace)

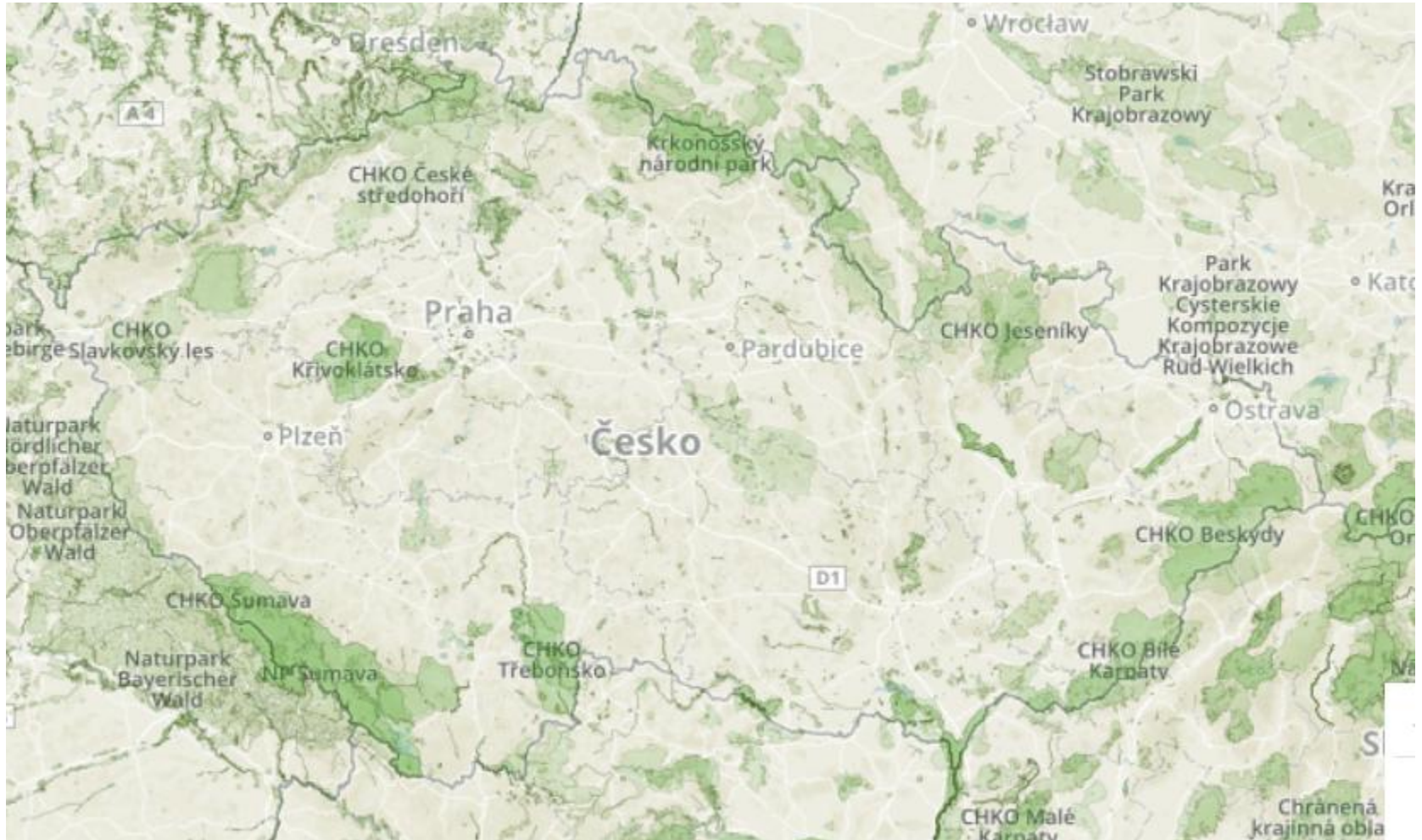
Michael Hošek

10.1. 2017

Struktura prezentace

- 1) IUCN
 - 2) Mezinárodní nevládní organizace
 - 3) Mezivládní organizace
 - 4) Úmluvy, ratifikované ČR
 - 5) Evropská unie (EU)
 - 6) Rozvojová pomoc (spolupráce)
 - 7) Shrnutí stavu
- důraz bude kladen na přínos (pro) ČR

Je pro nás mezinárodní rozměr důležitý???

1) International Union for Conservation of Nature (IUCN)

- **Mezinárodní unie pro ochranu přírody**
- největší a nejvýznamnější mezinárodní ochranářská organizace
- sdružuje nezávislé státy, mezinárodní i národní nevládní organizace, státní instituce – ne privátní subjekty (!)
- byla založena v roce 1948
- V současné době má více než 1200 členů

1) International Union for Conservation of Nature (IUCN)

- 89 států 7% (ČR)
- 124 státních institucí 11% (AOPK ČR)
- 875 národních NGO 72% (ČSOP)
- 101 mezinárodních NGO 7% (Unie českých a slovenských zoologických zahrad)
- 42 přidružených členů 3% (KRNAP)
- nejvíce členů (28%) je v Evropě...

1) International Union for Conservation of Nature (IUCN)

Poslání:

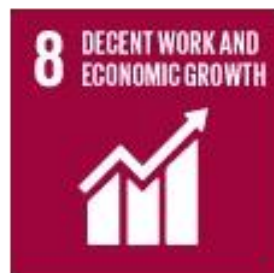
ovlivňovat, posilovat a pomáhat
společnostem na celém světě chránit
celistvost a rozmanitost přírody a zaručit,
aby využívání přírodních zdrojů bylo trvale
udržitelné

OSN cíle udržitelného rozvoje 2015-20130

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

17 GOALS TO TRANSFORM OUR WORLD

1) International Union for Conservation of Nature (IUCN)

Priority :

1) Zajišťování odborných podkladů (Nature Based Solutions)

- Červené seznamy**
- Kategorizace CHÚ dle IUCN**
- IUCN Red List of Ecosystems
- IUCN Green List of Protected Areas

1) International Union for Conservation of Nature (IUCN)

The IUCN Red List of Threatened Species™ 2016-3 [Login](#) | [FAQ](#) | [Contact](#) | [Terms of use](#) | [IUCN.org](#)

[::About](#) [::Initiatives](#) [::News](#) [::Photos](#) [::Partners](#) [::Sponsors](#) [::Resources](#) [::Take Action](#)

Enter Red List search term(s) [Discover more](#)

[DONATE NOW!](#)

LEAST CONCERN (LC) NEAR THREATENED (NT) VULNERABLE (VU) **< ENDANGERED (EN) >** CRITICALLY ENDANGERED (CR) EXTINCT IN THE WILD (EW) EXTINCT (EX)

 [IUCN Red List of Threatened Species accurately assesses extinction risk using the latest technology](#)
18 December 2016 - A response to Ocampo-Peñuela *et al.* (2016); *Science Advances* The IUCN Red List reflects threats to birds and other species accurately based on the latest available science, ... [more](#)

 [New bird species and giraffe under threat – IUCN Red List](#)
08 December 2016 - Cancun, Mexico, 8 December 2016 (IUCN) – Over 700 newly recognised bird species have been assessed for the latest update of *The IUCN Red List of Threatened Species*™, and 11%... [more](#)

  [Follow @IUCNRedList](#)

GREY PARROT
Psittacus erithacus
© Rob. CC BY-NC 2.0

 Amazing Species

1) International Union for Conservation of Nature (IUCN)

The Swedish Species Information Centre

Works with biodiversity

Hi, what are you looking for?

[Home](#) [About us](#) [The Swedish Taxonomy Initiative](#) [The Red List](#) [LifeWatch](#) [Contact](#) [Species Observations](#)

1) International Union for Conservation of Nature (IUCN)

časopis

Fórum
ochrany přírody

Setkání FOP

DRUHOVÁ OCHRANA POTŘEBUJE ZMĚNU

Autor: Michael Hošek, Jan Dušek

1/2015

Výstupy z diskuzních kaváren setkání Fóra ochrany přírody, které se konalo v říjnu 2014, ukázaly zřetelnou nespokojenost účastníků se současným pojetím druhové ochrany. Jejich názory se shodovaly bez ohledu na profesní příslušnost k veřejné správě, nevládní sféře či akademickým institucím.

1) International Union for Conservation of Nature (IUCN)

Zásady pro používání managementových kategorií chráněných území

Editor: Nigel Dudley

1) International Union for Conservation of Nature (IUCN)

Wilderness Protected Areas:

Management guidelines for IUCN Category 1b protected areas

Prepared by the IUCN WCPA Wilderness Specialist Group

Sarah A. Casson, Vance G. Martin, Alan Watson, Angie Stringer, and Cyril F. Kormos, Volume Editors

Authors: Sarah A. Casson, Vance G. Martin, Alan Watson, Angie Stringer, Cyril F. Kormos, Harvey Locke, Sonali Ghosh, Steve Carver, Tom McDonald, Sharon Shay Sloan, Ilarion Mercurieff, John Hendee, Chad Dawson, Susan Moore, David Newsome, Steve McCool, Roger Semler, Steven Martin, Robert Dvorak, Chris Armatas, Ralph Swain, Brad Barr, David Krause, Nicole Whittington-Evans, Lawrence S. Hamilton, Joel Holtrop, James Tricker, Peter Landres, Elizabeth Mejicano, Trimble Gilbert, Toby Ackroyd, Barbara Zimmerman and Jim Thomas

Craig Groves, Series Editor

1) International Union for Conservation of Nature (IUCN)

[Ke stažení 2000-2007](#) [English Summary](#) [Autoři článků](#) [O časopisu](#) [Redakce časopisu Ochrana přírody](#) [Předplatné](#) [RSS](#)

Aktuální vydání

[Úvodem](#)

[Z naší přírody](#)

[Péče o přírodu a krajinu](#)

[Právo v ochraně přírody](#)

[Výzkum a dokumentace](#)

[Zaměřeno na veřejnost](#)

[Mezinárodní ochrana přírody](#)

[Zprávy-Recenze](#)

[Fotografie z obálky](#)

[Zvláštní číslo](#)

[Rozhovor](#)

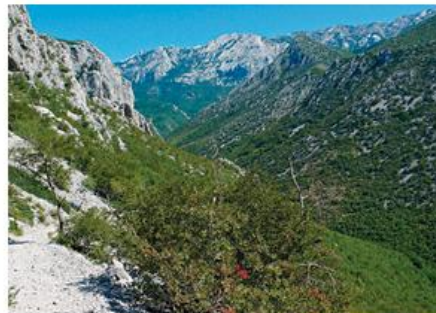
Výzkum a dokumentace

[Ochrana přírody 2/2013](#) — 21. 6. 2013 — [Výzkum a dokumentace](#) — [Tištěná verze článku v pdf](#)

Kdy je národní park národním parkem?

Světová kategorizace chráněných území v tuzemské praxi

Autor: [Michael Hošek](#)

Pokud něčím ochrana přírody napodobuje různorodost objektu svého zájmu, pak je to variabilitou kategorií chráněných území a jejich různým pojetím v jednotlivých státech. I proto Mezinárodní unie ochrany přírody vypracovala jednotný systém jejich kategorizace, o kterém se také v České republice vedou stále častější diskuse. Proč?

1) International Union for Conservation of Nature (IUCN)

Priority :

2) Praktické výstupy

- Projekty, především na ostatních kontinentech (v Evropě na území bývalé Jugoslávie)**

1) International Union for Conservation of Nature (IUCN)

Priority :

3) Podpora strategií a řízení

- sdílení zkušeností, podpora aktivit v oblasti ochrany přírody obecně

4) Spolupráce v rámci členské základny

- vychází z vnitřní struktury organizací (regionální či národní výbory)

1) International Union for Conservation of Nature (IUCN)

Organizační struktura :

- 1) Sekretariát (Gland, Švýcarsko) + regionální kanceláře
- 2) **Odborné komise** (celkem 6)
- 3) Členská základna

1) International Union for Conservation of Nature (IUCN)

Odborné komise :

- 1) Pro management ekosystémů
- 2) Pro výchovu a komunikaci
- 3) pro environmentální ekonomiku a sociální koncepce
- 4) Pro environmentální právo
- 5) Pro přežití druhů
- 6) Pro chráněná území

1) International Union for Conservation of Nature (IUCN)

V souhrnu :

- 1) trpí typickými problémy velkých organizací (např. v komisích jsou často tisíce členů)
- 2) je však autorem a nositelem zásadních koncepčních přístupů
- 3) ČR byla a je poměrně aktivní, i když národní komitét je v podstatě neformální a neaktivní těleso

2) Mezinárodní nevládní org.

- 1) Conservation International
- 2) **Birdlife International**
- 3) World Wide Fund
- 4) Wetlands International
- 5) **EUROPARC Federation**
- 6) Eurosite
- 7) Planta Europa
- 8) Fóra (sdružení) mezinárodních NNO

2) Mezinárodní nevládní org.

Conservation International

- do jisté míry konkuruje IUCN určováním trendů v globální ochraně přírody
- v Evropě je činná především v rozvojových regionech (sídlo v USA)
- má významný disponibilní objem prostředků od dárců a ne příliš složitou organizační strukturu
- v ČR není aktivní

2) Mezinárodní nevládní org.

Birdlife International

- sdružuje nevládní organizace zaměřené na ochranu ptactva
- velmi profesionální a na světové i evropské úrovni významný hráč
- V ČR je jeho národním partnerem **Česká společnost ornitologická**

2) Mezinárodní nevládní org.

World Wide Fund

- založen z podnětu IUCN v roce 1961 s cílem získávat prostředky na ochranu přírody
- sdružuje více než 5 mil. členů
- prioritou je ochrana 36 klíčových (vlajkových) druhů a 35 významných ekoregionů
- v ČR není aktivní

2) Mezinárodní nevládní org.

Wetlands International

- celosvětová projektově založená organizace (18 kanceláří na různých kontinentech)
- hlavní cíle je ochrana mokřadů – podpora Ramsarské úmluvy
- v ČR není aktivní

2) Mezinárodní nevládní org.

EUROPARC Federation

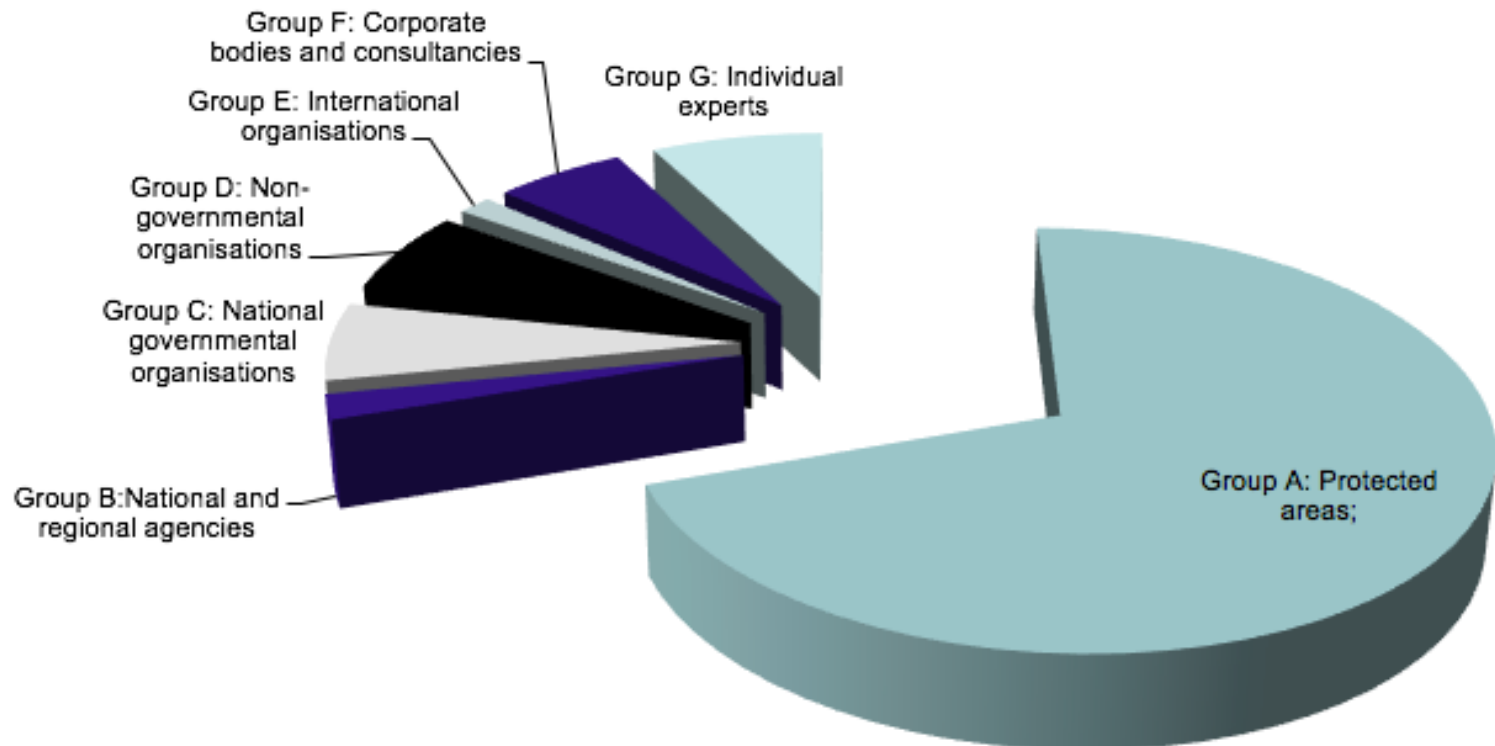

- sdružuje přibližně 430 členů (především správců chráněných území) v Evropě, výjimečně jinde
- cílem je spolupráce a výměna informací
- má specializované produkty (např. Transboundary Certification)
- ČR velmi aktivní!

2) Mezinárodní nevládní org.

- Složení členů

2) Mezinárodní nevládní org.

EUROPARC Federation – produkty

2) Mezinárodní nevládní org. Central and Eastern Europe Section

EUROPARC SECTIONS

- Nordic-Baltic
- Atlantic Isles
- Central and Eastern Europe
- Low Countries
- Germany
- France
- Italy
- Spain

2) Mezinárodní nevládní org.

Eurosite

- evropská organizace (70 členů) zaměřená na management chráněných území
- je projektově a prakticky zaměřená, soustředí se především na západní Evropu
- v ČR aktivní (má zde člena - KRNAP)
- má problémy s rozpočtem, snaha sloučit se s EUROPARC Federation (polovina členů společná)

2) Mezinárodní nevládní org.

Planta Europa

- má členy v 36 zemích širěji pojaté Evropy (přibližně 70)
- naplňuje Evropskou strategii ochrany rostlin
- v ČR členem pouze NP České Švýcarsko

3) Mezinárodní nevládní org.

Fóra (sdružení) mezinárodních NNO

- European Habitats Forum (EHF)
- CEEWeb for Biodiversity

3) Mezivládní organizace

- 1) UNESCO
- 2) Rada Evropy (Council of Europe)

3) Mezivládní organizace

UNESCO - United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization

- členem je 193 států
- program Člověk a biosféra (MaB)
- garant Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví
- v ČR koordinuje Česká komise pro UNESCO (Ministerstvo kultury)

3) Mezivládní organizace

UNESCO – kauza „České Švýcarsko“

**PŘÍRODNÍCH PAMÁTEK ČESKÉ REPUBLIKY
NA SEZNAM SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ UNESCO**

Handrij Härtel & Klára Sukeníková (eds)

2010

3) Mezivládní organizace

Český národní komitét MaB

Složení ČNK MAB:

- Předseda:** PhDr. Ivan Rynda, *Katedra sociální a kulturní ekologie, Fakulta humanitních studií UK Praha*
- Místopředseda:** doc. RNDr. Jaroslav Vrba, CSc., *Biologické centrum AV ČR, v.v.i., Hydrobiologický ústav, České Budějovice*
- Členové:** Mgr. Martin BÍLÝ - *Ministerstvo životního prostředí ČR Praha*
doc. RNDr. Martin BRANIŠ, CSc. - *Ústav pro ochranu životního prostředí UK, Praha*
RNDr. Jiří FLOUSEK - *NP/BR Krkonoše*
RNDr. Miroslav HÁTLE, CSc. - *Správa CHKO a BR Třeboňsko*
RNDr. Petr HŮLA - *Správa CHKO a Biosférická rezervace (BR) Křivoklátsko*
doc. Ing. Jaroslav MACHÁČEK, CSc. - *KAV ČR, Praha*
Ing. Alois PAVLÍČKO - *Správa NP a BR Šumava*
RNDr. Jan POKORNÝ, CSc. - *ENKI o.p.s., Třeboň*
Ing. Jan TĚŠITEL, CSc. - *ÚSBE AV ČR, v.v.i., Č. Budějovice*
Dipl. Biol. Jiří SCHLAGHAMERSKÝ, Ph.D. - *ÚBZ Př. f. MU Brno*
Jana URBANČÍKOVÁ - *VIS Bílé Karpaty*
Ing. Jan VYBÍRAL - *BR Dolní Morava, o.p.s.*
- Tajemnice:** RNDr. Eva JELÍNKOVÁ, *KAV ČR, Praha*

3) Mezivládní organizace

Rada Evropy (Council of Europe)

- pokrývá Evropský kontinent
- naplňuje Bernskou úmluvu (o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť) a Úmluvu o krajině
- uděluje Diplom Rady Evropy chráněným územím (Bílé Karpaty, NP Podyjí, NPR Karlštejn)

4) Úmluvy, ratifikované ČR

- 1) **Úmluva o biologické rozmanitosti**
- 2) Úmluva o mokřadech (RAMSAR)
- 3) Bernská úmluva
- 4) **Karpatská úmluva**
- 5) Evropská úmluva o krajině
- 6) Dohoda o ochraně africko-euroasijských stěhovavých vodních ptáků (AEWA)
- 7) EUROBATS - Dohoda o ochraně populací evropských netopýrů
- 8) **Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES)**
- 9) Memorandum o ochraně dropa velkého

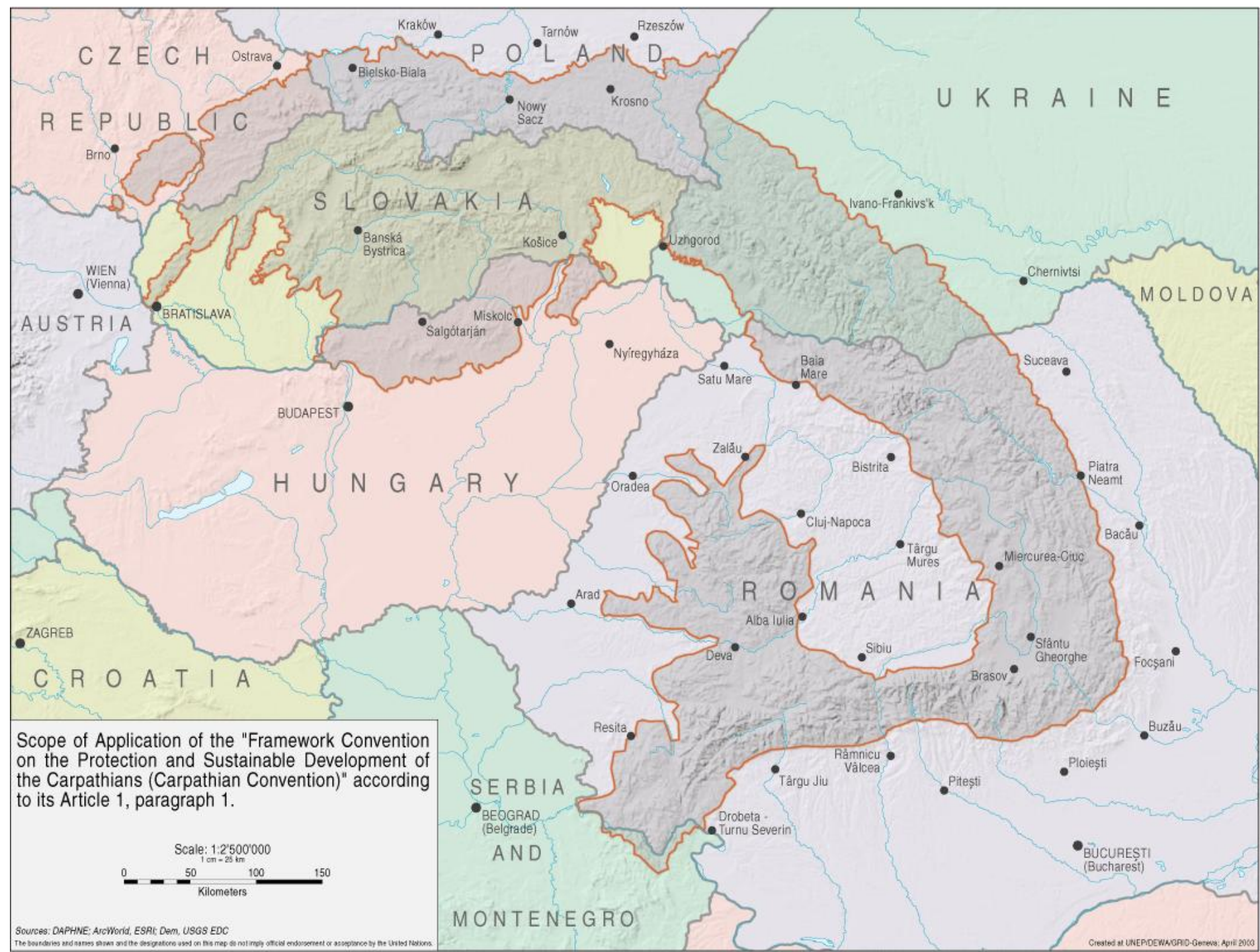

Convention on
Biological Diversity

4) Úmluvy, ratifikované ČR

- 1) **Úmluva o biologické rozmanitosti**
- 2) Úmluva o mokřadech (RAMSAR)
- 3) Bernská úmluva
- 4) **Karpatská úmluva**
- 5) Evropská úmluva o krajině
- 6) Dohoda o ochraně africko-euroasijských stěhovavých vodních ptáků (AEWA)
- 7) EUROBATS - Dohoda o ochraně populací evropských netopýrů
- 8) **Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES)**
- 9) Memorandum o ochraně dropa velkého

4) Úmluvy, ratifikované ČR

Úmluva o mokřadech

Český ramsarský výbor - složen ze zástupců Ministerstva životního prostředí, pracovníků státní ochrany přírody, pracovníků vědeckých a výzkumných pracovišť a zástupců nevládních organizací.

Při řešení vědeckých otázek úmluvy využívá Český ramsarský výbor **Expertní skupinu**, jejímiž členy jsou odborní pracovníci, kvalifikovaní v ochraně mokřadů a vodního ptactva.

5) Evropská unie (EU)

- ČR vstoupila do EU v roce 2004
- základní na poli ochrany přírody je implementace směrnice o stanovištích a směrnice o ptácích = soustava Natura 2000 a reporting dle čl. 17 směrnice o stan.
- EU na rozdíl od předchozích aktivit přenáší na členské státy část svých povinností přímo (nejedná se o dobrovolný závazek)

5) Evropská unie (EU)

- co nám vstup do EU přinesl?
 - schopnost poprvé v naší historii systematicky sledovat stav druhů a biotopů
 - vytvořit kvalitní systém posuzování vlivů
 - vytvořit Informační systém ochrany přírody
- **DO VÝZNAMNÉ MÍRY URYCHLIT
POSTUPUJÍCÍ PROFESIONALIZACI
OCHRANY PŘÍRODY**

5) Evropská unie (EU)

- co nám vstup do EU přinesl?
 - schopnost hrát aktivní roli jako stát:
 - 1) jsme členem ETC on Biodiversity
 - 2) do vybraných zemí přenášíme know-how a dobré příklady
(balkánské státy, ale také např. Švédsko či Gruzie)

ovšem

PŘEDEVŠÍM JAKO JEDNOTLIVCI...

5) Rozvojová spolupráce

Mezinárodní ochrana přírody

Ochrana přírody [6/2013](#) — 27. 1. 2014 — [Mezinárodní ochrana přírody](#) — [Tištěná verze článku v pdf](#)

Tušsko – konec světa na okraji Evropy

autoři: [Jindřich Chlapek](#), [Michael Hošek](#), [Jiří Flousek](#), [Jakub Kašpar](#), [Lenka Jandová](#)

Česká ochrana přírody se poprvé zapojila do rozvojového projektu. Naše zkušenosti ze střední Evropy předáváme vzdálené zemi, která se rozprostírá od břehů Černého moře až po pětitisícové vrcholy Kavkazu. *Sakartvelo*, jak ji nazývají Gruzínci, je dosud nepříliš poškozeným přírodním klenotem, ale i jednou z nejstarších kolébek zemědělství. Právě do těchto míst směřujeme v rámci rozvojové spolupráce naši podporu.

7) Jaká je tedy naše pozice?

- naše zapojení do mezinárodních aktivit z hlediska deklarací je **nadstandardní**, ovšem jsou to často právě pouhé deklarace

Proč?

- nemáme dostatek kapacit; na národní úrovni to není a nikdy nebyla prioritou (kromě povinností, daných EU)

6) Jaká je tedy naše pozice?

- máme institucionálně silnou ochranu přírody a poměrně dost nástrojů v ruce

ale

- díky neznalosti jazyků nejsme schopni obecně spolupracovat se zahraničím a proto podceňujeme výměnu zkušeností (dobrých i špatných)

6) Jaká je tedy naše pozice?

- máme institucionálně silnou ochranu přírody a poměrně dost nástrojů v ruce

ale

- jsme silní tradicionalisté, což nás brzdí v přijímání nových trendů
- svět se u nás zásadně dělí na ty, co „pečují o svá území či agendy“, a ty druhé, „koncepční“

Diskuse?